



دانشگاه اصفهان

دانشکده اهل بیت (علیهم السلام)

گروه معارف قرآن و اهل بیت (علیهم السلام)

برنامه و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد رشته منطق فهم دین

مهرماه نود و چهار

مقدمه

رشته‌ی منطق فهم دین در مقطع کارشناسی ارشد رشته‌ای است که به آموزش نظام و دستگاه روشمند و جامع در کشف و اکتشاف گزاره‌ها و آموزه‌های دینی از دوال و مدارک معتبر دین، می‌پردازد.

«برای کشف و فهم دین (تفقه در دین)، مدارک و منابعی (نظیر وحی، کلام معصوم، کردار معصوم، عقل و فطرت) وجود دارد که می‌توان با بهره‌گیری از آن‌ها، به آموزه‌های دین دست یافت، اما با این حال، خطاهای فراوانی در کشف و فهم دین و آموزه‌های دینی در بهره‌گیری از این منابع و مدارک دیده می‌شود که برای جلوگیری از خطای در تفقه، نیاز به منطقی مناسب آن است. (همان‌گونه که در سایر علوم، علم منطق برای جلوگیری از خطا مورد استفاده قرار می‌گیرد.) این منطق را به تبع تعریف علم منطق چنین تعریف می‌کنیم: ابزاری قانونی که مراعات آن، دین‌پژوه را در خطای در تفقه در دین (کشف و فهم آموزه‌های دینی) باز می‌دارد.»

این برنامه ابتدا به صورت یک رشته‌ی مستقل بدون لحاظ گرایش خاصی طراحی شده است، اما این قابلیت در آن پیش بینی شده که بعداً حداقل در چهار گرایش (منطق فهم کلام، منطق فهم عقاید، منطق فهم اخلاق دینی و منطق فهم علم دینی) تفکیک و اجرا گردد. افزون بر این که رشته‌ی حاضر با فرض این که پس از این دوره، دوره‌ی دکترای منطق فهم دین نیز تدوین و اجرا خواهد شد، نوشته شده است. از این رو در تدوین واحدها و سرفصل‌ها، به این مطلب در حد امکان توجه گشته است.

در دروس اختیاری، عناوین متناسب با چهار گرایش منطق فهم احکام دینی، منطق فهم عقاید دینی، منطق فهم اخلاق دینی و منطق فهم علم دینی در نظر گرفته شده که دانشجویان می‌توانند بر اساس علائق خود، دروس متناسب با هر یک از آن گرایش را انتخاب کنند. افزون بر این سه گرایش، دروس انتخابی دیگر نیز در نظر گرفته شده است.

تعریف و هدف

با توجه به توضیحات فوق، می‌توان اهدافی به شرح زیر برای این رشته در نظر گرفت:

- روشمندی‌سازی فرآیند فهم و اکتشاف آموزه‌های دینی از مدارک و دوال معتبر دین.

- تأمین انطباق و پویایی معرفت دینی.
- جامع‌نگری در گستره‌ی کاربرد روش (استنباط در همه‌ی حوزه‌های معرفتی دین نظیر عقاید، اخلاق و تربیت، احکام و علم)
- آسیب‌شناسی و درستی‌آزمایی معرفت دینی
- تربیت نیروی انسانی‌ای که بتواند در موضوعات منطق فهم دین تحقیق کند و در این زمینه به تولید فکر بپردازد.
- تربیت اساتید در این زمینه برای مقطع کارشناسی.
- تربیت کارشناسانی که بتوانند دانش و معرفت‌های حاصل شده را سنجش و ارزیابی کنند.
- تربیت محققینی که بتوانند شبهات مرتبط را پاسخ گویند.

ضرورت و اهمیت

ظهور پاره‌ای تشکیک‌ها و تشویش‌ها در باب فهم دین و معرفت دینی و رواج برخی پرسش‌ها و چالش‌ها در زمینه‌ی امکان و روشمندی فهم و اکتشاف دین و همچنین وجود برخی کاستی‌ها و کژی‌ها در روش‌های رایج دین‌پژوهی، نیز موجب شده است تا دستگاه روشمند، کارآمد و روزآمد برای کشف گزاره‌ها و آموزه‌های دینی به عنوان رشته و دانش مستقلی به همراه سرفصل‌های آن طراحی گردد.

به عبارت دیگر به رغم حسن و هنر بی شمار و خدمات و برکات پرشمار علم اصول و دانش‌های مرتبط دیگر در باب دین‌پژوهی و دین‌فهمی، هم‌چنان دین‌پژوهی از فقدان دانش یا رشته‌ی علمی شامل و کامل رنج می‌برد؛ زیرا همان‌گونه که در مقدمه‌گفته شد علوم و فنون روش‌شناختی و آلی رایج در دین‌پژوهی دچار کاستی‌ها و ناراستی‌هایی است که دست کم امروزه به حد کمال و کفایت، پاسخگوی ضرورت‌ها و حاجت‌ها نیست، از این‌رو در زمینه‌ی منطق فهم دین و روش‌شناسی کشف گزاره‌ها و آموزه‌های دینی، اکنون ما نیازمند دانش یا رشته‌ای هستیم که مشتمل بر اوصاف ذیل باشد:

الف) ناظر به حوزه‌های پنجگانه‌ی دین و معرفت دینی یعنی عقاید (هست‌ها)، اخلاق (بایدها و نبایدهای فردی، جمعی، و حکومتی)، تربیت (به معنای عام آن، فردسازی و جامعه‌پردازی)، احکام (فردی، جمعی، حکومتی) و معارف علمی دین

باشد. درحالی که علم اصول کنونی به رغم اشتغال آن بر بسیاری از اصول، قواعد و ضوابط مشترک استنباط حوزه های معرفت دینی، از شمول و کمال کافی برای تحقق منطق فهم دین برخوردار نیست.

ب) شامل مسائل همه‌ی اطراف پدیده فهم (ماتن، شارع، مدارک و دوال، مدرک و محتوا، مدرک و مفسر، منطق و روش ادراک) باشد.

ج) دارای انسجام ساختاری و بافتاری شایسته‌ای بوده و از حسن تألیف و هندسه‌ای متوان نیز برخوردار باشد.

نقش و توانایی فارغ التحصیلان

- فارغ التحصیلان این رشته می توانند در موارد زیر نقش ایفا نمایند:
- تدریس مباحث منطق فهم دین و روش های اکتشاف دین برای مقطع کارشناسی در حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌های کل کشور.
- تحقیق و نظریه‌پردازی در حوزه‌ی دین‌پژوهی، معرفت دینی و کشف آموزه‌های آن در حوزه‌های علمیه و پژوهشگاه‌ها.
- کارشناس پاسخ‌گویی به مسائل و شبهات مربوط به مراکز مختلف علمی.
- سخنرانی و ارائه‌ی سمینار علمی در محافل علمی، همایش‌های مرتبط و ...
- گفتگو و مناظره با اندیشمندان رقیب.

واحدهای درسی

الف- تعداد واحدهای دوره‌ی کارشناسی ارشد آموزشی - پژوهشی ۳۲ واحد شامل:

- | | |
|-----------------|---------|
| ۱- دروس اصلی | ۲۰ واحد |
| ۲- دروس اختیاری | ۸ واحد |
| ۳- پایان نامه | ۴ واحد |

جمع ۳۲ واحد

جدول مقایسه‌ای دروس اصلی

واحد	وضعیت پیشنهادی	واحد	وضعیت موجود
۲	معرفت‌شناسی دینی	۲	معرفت‌شناسی دینی و فلسفه معرفت
۲	کلیات منطق فهم دین	۲	کلیات منطق فهم دین (آشنایی با منطق فهم دین و دانش‌های مرتبط)
۱	روش‌شناسی فهم دین	۱	روش‌شناسی فهم دین
	جابجایی با اختیاری	۲	فلسفه فقه
۲	روش‌شناسی تطبیقی علم کلام اسلامی	۲	روش‌شناسی تطبیقی علم کلام اسلامی
۲	روش‌شناسی فلسفه اسلامی	۲	روش‌شناسی فلسفه اسلامی (با تکیه بر الهیات بالمعنی الاخص)
۲	روش‌شناسی دین‌پژوهی	۲	فلسفه و نظام اخلاق اسلامی
	جابجایی با اختیاری	۲	علم اصول (امارات، تعادل و تراجیح، اصول عملیه)
	حذف	۱	روش‌شناسی تطبیقی اخلاق در مکتب اخلاقی اسلام
	حذف	۱	قواعد استنباط اخلاق دینی
	حذف	۲	روش‌شناسی تطبیقی اجتهاد
۲	فلسفه علم (با رویکرد اسلامی)	—	—
۲	روش‌شناسی علم دینی	—	—
۲	فلسفه علوم انسانی اسلامی	—	—
۲	فلسفه دین (با رویکرد اسلامی)	—	—
۱	سمینار	۱	سمینار
۲۰	جمع	۲۰	جمع

جدول مقایسه‌ای دروس اختیاری^۱

واحد	وضعیت پیشنهادی	واحد	وضعیت موجود
۲	زبان‌شناسی و فلسفه زبان	۲	زبان‌شناسی و فلسفه زبان (نشانه‌شناسی، تئوریهای معنا)
۲	زبان‌شناسی متون اسلامی	۲	زبان‌شناسی متون اسلامی
۲	زبان عربی (بر اساس متون علم اخلاق)	—	—
۲	مطالعات تطبیقی منطق فهم دین در جهان اسلام و جهان مسیحیت و غرب	۲	مطالعات تطبیقی منطق فهم دین در جهان اسلام و جهان مسیحیت و غرب
	حذف	۲	روش‌های احراز سنت
	حذف	۲	قواعد فقهیه و فلسفه قواعد فقهی
۲	روش‌شناسی عرفان نظری	۲	روش‌شناسی عرفان نظری
۲	فلسفه و نظام اخلاق اسلامی	۲	روش‌شناسی دین‌پژوهی
۲	مبانی روش‌شناسی اخلاق اسلامی	۲	مبانی روش‌شناسی مطلوب اخلاق اسلامی
	حذف	۲	متد روش‌شناسی تحقیق و تأدیبات اخلاقی
۲	روش‌شناسی تفسیر قرآن	—	—
	حذف	۱	قواعد استنباط اخلاق دینی
۲	تفکر نقدی	۲	تفکر نقدی
۲	معرفت‌شناسی	۲	معرفت‌شناسی
۲	منطق برهان	۲	منطق برهان
۲	روش تحقیق در مطالعات دینی	۲	روش تحقیق در مطالعات دینی

^۱. دانشجوی می‌تواند به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی گروه، حداکثر تا دو درس از رشته‌ها و گرایش‌های مرتبط موجود در دانشگاه را اخذ نماید.

۲	تاریخ علم (با رویکرد اسلامی)	—	_____
۲	فلسفه فقه	—	_____
۲	فلسفه و روش‌شناسی علوم اجتماعی (با رویکرد اسلامی)	—	_____
۲	روش‌شناسی تطبیقی اجتهاد	—	_____
۳۲	جمع	۱۴	جمع

جدول دروس اصلی

ردیف	عنوان دروس	تعداد واحد	پیش نیاز
۱	معرفت‌شناسی دینی	۲	ندارد
۲	کلیات منطق فهم دین	۲	ندارد
۳	روش‌شناسی فهم دین	۱	ندارد
۴	روش‌شناسی تطبیقی علم کلام اسلامی	۲	ندارد
۵	روش‌شناسی فلسفه اسلامی	۲	ندارد
۶	روش‌شناسی دین‌پژوهی	۲	ندارد
۷	فلسفه علم (با رویکرد اسلامی)	۲	ندارد
۸	روش‌شناسی علم دینی	۲	فلسفه علم
۹	فلسفه علوم انسانی اسلامی	۲	روش‌شناسی علم دینی
۱۰	فلسفه دین (با رویکرد اسلامی)	۲	ندارد
۱۲	سمینار	۱	ندارد
	جمع	۲۰	

جدول دروس اختیاری

ردیف	عنوان دروس	تعداد واحد	پیش نیاز
۱	زبان‌شناسی و فلسفه زبان	۲	ندارد
۲	زبان‌شناسی متون اسلامی	۲	ندارد
۳	زبان عربی (بر اساس متون علم اخلاق)	۲	ندارد
۴	مطالعات تطبیقی منطق فهم دین در جهان اسلام و جهان مسیحیت و غرب	۲	ندارد
۵	روش‌شناسی عرفان نظری	۲	ندارد
۶	فلسفه و نظام اخلاق اسلامی	۲	ندارد
۷	مبانی روش‌شناسی اخلاق اسلامی	۲	ندارد
۸	روش‌شناسی تفسیر قرآن	۲	ندارد
۹	تفکر نقدی	۲	ندارد
۱۰	معرفت‌شناسی	۲	ندارد
۱۱	منطق برهان	۲	ندارد
۱۲	روش تحقیق در مطالعات دینی	۲	ندارد
۱۳	تاریخ علم (با رویکرد اسلامی)	۲	ندارد
۱۴	فلسفه فقه	۲	ندارد
۱۵	فلسفه و روش‌شناسی علوم اجتماعی (با رویکرد اسلامی)	۲	ندارد
۱۶	روش‌شناسی تطبیقی اجتهاد	۲	ندارد
	جمع	۳۲	



معرفت شناسی دینی

Religious Epistemology

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اصلی	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت دانشجویان با مباحث معرفت دینی و فلسفه‌ی معرفت دینی و حل مسائل فلسفی مرتبط.

رئوس مطالب:

- عناوین اصلی دانش فلسفه معرفت دینی: (ماهیت معرفت دینی، زبان، ارزش معرفتی و خصائل معرفت دینی)
- ماهیت و هویت معرفت دینی
- تگون معرفت دینی و منشأ آن
- امکان فهم دین و نسبت آن با معرفت دینی
- تحول و تطور معرفت دینی: (کاوش استقرایی علل و انواع تحول در معرفت دینی و ارزیابی عقلانی نظریه‌های تحول)
- هندسه‌ی معرفت دینی: (تقسیم قلمرو دین، بررسی مبنای طبقه بندی آموزه های دینی، نسبت معرفت دینی با علوم دیگر و آسیب شناسی معرفت دینی)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

منابع اصلی:

- اشکوری، فنایی، مبانی معرفت دینی، انتشارات برگ، تهران، ۱۳۷۴.
- جوادی آملی، شریعت در آینه معرفت، انتشارات مرکز فرهنگی رجاء، تهران، ۱۳۷۷.

- حسین زاده، محمد، درآمدی بر معرفت شناسی دینی و مبانی معرفت دینی، انتشارات مؤسسه‌ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۸۵.
- دان، کیوپی‌ت، دریای ایمان، انتشارات طرح نو، تهران، ۱۳۸۹.
- رشاد، علی اکبر، فلسفه معرفت دینی (مقاله)، قیسات شماره ۳۸، زمستان ۱۳۸۴، ص ۲۱-۵۲.
- رشاد، علی اکبر، فلسفه دین، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۵.
- سروش، عبدالکریم، قبض و بسط تئوریک شریعت (نظریه‌ی تکامل معرفت دینی)، تهران: مؤسسه‌ی فرهنگی صراط، ۱۳۸۸.
- شبستری، هرمونتیک کتاب و سنت، انتشارات طرح نو، تهران، ۱۳۸۰.
- فعالی، محمدتقی، درآمدی به معرفت‌شناسی دینی، انتشارات معارف، قم، ۱۳۷۹.
- لاریجانی، صادق، معرفت دینی، انتشارات مرکز ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۷۰.
- نصر، حامد ابوزید، معنای متن انتشارات طرح نو، تهران، ۱۳۸۱.



کلیات منطق فهم دین

General Understanding of The Logic of Religion

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اصلی	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس :

بررسی منطق کشف و فهم دین و دانش‌های مرتبط با هدف شناخت دین و کشف گزاره‌ها و آموزه‌های دینی با روش کاربست متعامل و جامع مدارک و دوال دینی با فرآیند تعامل متناوب آن‌ها.

رئوس مطالب:

- مقدمات: (معرفی دانش منطق فهم دین، تعریف، غایت، فایده، روش شناسی و مناسبت آن با دانش‌های دینی)
- فصول اصلی دانش منطق فهم دین: (پدیده فهم دین و متغیرهای پنجگانه مؤثر بر آن (مبدأ و ملهم دین، مدرک دین، مدرک دین، مدرک دین، منطق ادراک و آسیب‌شناسی معرفت دینی)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

منابع اصلی :

- جوادی آملی، شریعت در آینه معرفت، انتشارات مرکز فرهنگی رجاء، تهران، ۱۳۷۷.
- خسروپناه، عبدالحسین، فلسفه‌های مضاف، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۵.
- رجبی، محمود، منطق فهم قرآن، انتشارات حوزه علمیه قم، قم، ۱۳۸۵.
- رشاد، علی اکبر، دین پژوهی معاصر، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۲.
- رشاد، علی اکبر، فلسفه دین، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۵.
- رشاد، علی اکبر، منطق فهم دین، سازمان انتشارات فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۹.
- گلپایگانی، ربانی، منطق فهم دین (هرمنوتیک)، انتشارات مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، قم، ۱۳۸۳.



روش‌شناسی فهم دین

Methodology of Understanding of Religion

تعداد واحد نظری: ۱	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اصلی	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت روش‌های مختلف دین و توانایی بکارگیری روش‌ها در فهم و تفسیر آن.

رئوس مطالب:

- کلیات و اهمیت و ضرورت روش‌شناسی، موضوع، پیشینه، غایت و مناسبت آن با روش‌شناسی اجتهاد
- فصول اصلی:
 - روش‌شناسی فهم دین با رویکرد تاریخی (روش اصولیون، اخباریون، مکتب تفکیک و روش عرفانی)
 - روش‌شناسی فهم نصوص دینی: (روش‌شناسی فهم قرآن، اصول و قواعد آن، توجه به انواع دلالت‌ها، شأن نزول و آیات مرتبط)
 - روش‌شناسی فهم حدیث: (توجه به پیش‌نیازهای فهم حدیث، فهم مفردات، فهم ترکیبات، گردآوری قرینه‌ها، توجه به احادیث معارض و موانع فهم حدیث)
- سنجش و سنجش‌روشنمندی فهم دین: (سازگاری با عقل، نیازهای اساسی انسان، تطابق با قواعد عرفی و سازگاری با شریعت توحیدی)
- آسیب‌شناسی روش‌شناسی فهم دین

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- اعظمی، محمد مصطفی، دراسات فی الحدیث نبوی و تاریخ تدوینہ، المکتبہ الاسلامی، بیروت، ۱۴۱۳ھ.ق.
- بقعاوی، صالح بن سلیمان، التلازم بین الكتاب و السنه، دار المعراج، ریاض، ۱۴۱۶ھ.ق.
- جوادی آملی، شریعت در آینه معرفت، انتشارات مرکز فرهنگی رجاء، تهران، ۱۳۷۷.
- حکیم، محمد تقی، اصول العامه للفقہ المقارن، انتشارات مجمع جهانی اهل البیت علیہم السلام، ۱۴۱۸ھ.ق.
- خسرو پناه، عبدالحسین فلسفہ‌های مضاف، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۵.
- رجبی، محمود، منطق فہم قرآن، انتشارات حوزه علمیه قم، قم، ۱۳۸۵.
- رشاد، علی اکبر، دین پژوهی معاصر، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۲.
- رشاد، علی اکبر، فلسفہ دین، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۵.
- عبد الرحمن، قواعد التفسیر، دارالفائس، بیروت، ۱۴۰۶ھ.ق.
- گلپایگانی، ربانی، منطق فہم دین (ہرمونوتیک)، انتشارات مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، قم، ۱۳۸۳.
- مسعودی، عبدالہادی، روش فہم حدیث، علوم حدیث، انتشارات سازمان مطالعہ و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، تهران، ۱۳۹۲.
- منصور، محمد سعید، منزله السنه من الكتاب و اثرها فی الفروع الفقہیہ، الدار السودانیہ للکتب، خرطوم، ۱۴۱۳ھ.ق.
- نصیری، علی، رابطہ متقابل کتاب و سنت، فصلنامہ‌ی علوم حدیث، شماره ۱۵، ۱۳۷۹.
- واعظی، احمد، درآمدی بر ہرمونوتیک، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۹۳.



روش‌شناسی تطبیقی علم کلام اسلامی

Methodology of Comparative Islamic Theology

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اصلی	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی روش‌های مختلف کلامی و آسیب‌شناسی آن.

رئوس مطالب:

- رویکردهای منطقی و تاریخی در روش‌شناسی علم کلام
 - رویکردهای روش‌شناسی منطقی در علم کلام
 - رویکرد برون‌دینی و نقد آن
- روش‌شناسی تطبیقی علم کلام با رویکرد تاریخی
 - هویت روش‌شناسانه‌ی کلام شیعه و ویژگی‌های آن
 - روش‌شناسی مکتب اهل بیت (ع)
 - تفاوت رویکرد روش‌شناسانه‌ی کلام شیعه با کلام معتزله و اشاعره
 - رویکرد جدید کلام شیعه در قرن معاصر
- روش سه‌گانه‌ی شیوه‌ی بحث و گفتگو
 - روش‌شناسی کلام غیر شیعه

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

منابع اصلی:

- ایچی، الموافق فی علم الکلام، دارالجلیل، بیروت، ۱۴۱۷ه.ق.
- بدوی، عبد الرحمن، تاریخ اندیشه‌های کلامی در اسلام، انتشارات آستان قدس رضوی بنیاد پژوهش‌های اسلامی، مشهد، ۱۳۸۹.
- بدوی، عبد الرحمن، تاریخ علم کلام در ایران و جهان اسلام، انتشارات اساطیر، تهران، ۱۳۹۲.
- جبرئیلی، فلسفه دین و کلام جدید، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۷.
- شبلی نعمانی، تاریخ علم کلام، انتشارات اساطیر، تهران، ۱۳۸۶.
- عبدالرزاق بن علی، لاهیجی، سرمایه ایمان، انتشارات الزهراء، تهران، ۱۳۷۲.
- عبدالرزاق بن علی، لاهیجی، گوهر مراد، انتشارات سایه، تهران، ۱۳۸۳.
- کاشفی، محمدرضا، کلام شیعه، ماهیت، مشخصات و منابع، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۶۸.
- گلپایگانی، ربانی، فرق و مذاهب کلامی، انتشارات مرکز جهانی علوم اسلامی، قم، ۱۳۷۷.
- مغنیه، محمد جواد، شیعه و تشیع، انتشارات مجمع ذخائر اسلامی، قم، ۱۳۵۵.
- نوبخت، ابراهیم بن، الیاقوت فی علم الکلام، انتشارات کتابخانه آیة الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، قم، ۱۳۷۲.



روش‌شناسی فلسفه اسلامی

Methodology of Islamic Philosophy

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اصلی	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت دانشجویان با روش‌های مختلف در فلسفه و حکمت اسلامی.

رئوس مطالب:

- روش‌شناسی فلسفه اسلامی
 - تبیین روش فلسفه اسلامی
 - روش حکمت مشایی: (مشخصه‌ها و ارکان روش مشایی، نحوه و روش استنباط معارف عقلی از نصوص اسلامی، میزان تطبیق روش مشایی بر شرع مقدس و ارزیابی روش مشایی)
 - روش اشراقی: (مشخصه‌ها و ارکان حکمت اشراقی، نحوه و روش استنباط معارف عقلی از نصوص اسلامی، میزان تطبیق روش اشراقی بر شرع مقدس و نقد و بررسی)
 - روش حکمت صدرایی: (مشخصه‌ها و ارکان حکمت متعالیه، روش استنباط معارف عقلی از نصوص دینی و میزان انطباق روش حکمت متعالیه بر شرع مقدس)
- آسیب‌شناسی کلی روش فلسفه اسلامی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

منابع اصلی:

- حسن زاده آملی، قرآن، عرفان، برهان، انتشارات مؤسسه‌ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی، تهران، ۱۳۷۰.
- خسروپناه، عبدالحسین، فلسفه‌های مضاف ج ۱ و ۲، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه‌ی اسلامی، تهران، ۱۳۸۵.
- خواجه‌ی، محمد لوامع، العارفین، انتشارات مولی، تهران، ۱۳۶۶.
- فرامرز قراملکی، احد، روش‌شناسی فلسفه ملاصدرا، بنیاد حکمت اسلامی صدرا، تهران، ۱۳۸۸.
- مطهری، مرتضی، آشنایی با علوم اسلامی منطق، فلسفه، انتشارات صدرا، تهران، ۱۳۷۶.



روش شناسی دین پژوهی

The Methodology of The Study of Religion

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اصلی	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی متدها و روش‌های مختلف در دین‌پژوهی با تأکید بر مقایسه‌ی روش‌های درون‌دینی و برون‌دینی و همچنین با رویکرد تاریخی و منطقی.

رئوس مطالب:

- رویکردهای روش‌شناسی دین پژوهی: (رویکرد درون‌دینی و برون‌دینی)
- مدل و روش فلسفی و عقلی: (مدل کارکردگرایی، تجربی و اثبات‌گرایی، انسان‌شناسی تجربی و روش جمع درون‌دینی و برون‌دینی)
- روش‌شناسی دین‌پژوهی با رویکرد تاریخی استقرایی: (نقد روش‌شناسی اشاعره، اصولیون، اخباریون، نقد روش‌شناسی ظاهریه، اهل حدیث، مفسران، اشراقیین و معتزله)
- آسیب‌شناسی «روش‌شناسی در دین پژوهی»

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- حکیمی، محمد رضا، مکتب تفکیک، انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، ۱۳۷۵.
- خرمشاهی، دین‌پژوهی، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، قم، ۱۳۸۹.
- خسروپناه، عبدالحسین، روش‌شناسی دین پژوهی، فصلنامه پژوهش و حوزه، بهار ۱۳۸۶، شماره ۲۹، ص ۱۳۵ - ۱۷۰.
- خسروپناه، عبدالحسین، مبادی و منابع کلام، انتشارات مؤسسه امام صادق (ع)، بی‌تا.
- رشاد، علی اکبر، دین پژوهی معاصر، انتشارات دانش و اندیشه معاصر، تهران، ۱۳۸۲.
- سعیدی مهر، فلسفه تحلیلی و دین‌پژوهی تحلیلی، مجله قیاسات، بهار ۱۳۸۲، شماره ۲۷، ص ۷۳-۹۲.

- فارابی، احصاء العلوم، انتشارات دار و مکتبه الهلال، بیروت، ۱۳۷۵.
- فرامرز قراملکی، احد، مطالعات دینی، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، مشهد، ۱۳۸۸.
- فنایی، ابوالقاسم، فلسفه دین و کلام جدید، انتشارات معارف، قم، ۱۳۷۵.
- مطهری، مرتضی، آشنایی با علوم اسلامی، انتشارات صدرا، تهران، ۱۳۸۷.



فلسفه علم (با رویکرد اسلامی)

Philosophy of Science (an Islamic approach)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: پیش نیاز	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی تعاریف علم، تحولات و محدودیت‌های علم مدرن و شناخت نسبت علم با فرهنگ و دین.

رئوس مطالب:

- تعاریف علم فلسفه، روش علمی، فلسفه علم
- جریان‌های مهم علم‌شناسی فلسفی: (استقراء‌گرایی، اثبات‌گرایی، ابطال‌گرایی، قرارداد‌گرایی، عینی‌گرایی)
 - پراگماتیسم عرف‌گرایی، رئالیسم و دیدگاه‌های پست مدرن
 - معرفت‌شناسی هرج و مرج طلبانه
 - تئوری‌های علمی (ابزار‌گرایی، واقع‌گرایی، واقع‌گرایی غیرتوصیفی)
- رابطه‌ی علم با ایدئولوژی، اخلاق، فرهنگ و مابعدالطبیعه
- نسبت علم مدرن با فرهنگ و تمدن غرب: ماهیت علم مدرن و تمدن غرب، رابطه این دو
- علم در فرهنگ و تمدن اسلامی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- پوپر، کارل، منطق اکتشاف علمی، ترجمه‌ی حسین کمالی، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۸۵.
- پوپر، کارل، حدس‌ها و ابطال‌ها، ترجمه‌ی احمد آرام، شرکت سهامی انتشار، تهران، ۱۳۷۵.
- چالمرز، آلن. اف، چیستی علم (درآمدی بر مکاتب علم‌شناسی فلسفی)، ترجمه سعید زیبا کلام، سمت، ۱۳۸۷.
- سروش، عبدالکریم، علم چیست فلسفه چیست؟ انتشارات صراط، تهران، ۱۳۸۸.
- سروش، عبدالکریم، علم‌شناسی فلسفی، انتشارات صراط، ۱۳۸۸.

- طباطبایی، محمد حسین، اصول فلسفه و روش رئالیسم، ج ۱ و ۲، پاورقی و تعلیقات از مرتضی مطهری.
- کاپالدی، نیکلاس، فلسفه علم، ترجمه علی حقی، نشر سروش، تهران، ۱۳۷۷.
- کوهن، تامس، ساختار انقلاب‌های علمی، ترجمه سعید زیبا کلام، انتشارات سمت، تهران، ۱۳۸۸.
- گیلیس، دانالد، فلسفه علم در قرن بیستم، ترجمه حسن میاننداری، انتشارات سمت، تهران، ۱۳۸۱.
- لازی، جان، درآمدی تاریخی بر فلسفه علم، ترجمه علی پایا، انتشارات سمت، تهران ۱۳۸۹.
- همپل، کارل، فلسفه علوم طبیعی، ترجمه‌ی حسین معصومی همدانی، نشر دانشگاهی، تهران، ۱۳۸۰.



روش‌شناسی علم دینی

Methodology of Religious Science

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اصلی	پیشنیاز: فلسفه علم

هدف درس:

بررسی چپستی علم دینی و نظریه‌های مختلف در باب آن.

رئوس مطالب:

- چپستی علم: (تحقق علم، حقیقت علم و مبادی تصویری و تصدیقی علم)
- رابطه‌ی علم و دین
- چپستی علم دینی
- اثرپذیری علم از دین و متافیزیک: (اثرپذیری در مقام گردآوری و داوری، اثرپذیری انگیزه‌ی دانشمندان، اثرپذیری در مبادی، مسلمات، اهداف و روش‌های علم)
- دیدگاه‌های مختلف در باب علم دینی و نقد آنها
- راهکارهای تحقق علم دینی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- ایمان، محمد تقی و احمد کلاتی ساداتی، روش‌شناسی علوم انسانی نزد اندیشمندان مسلمان، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ۱۳۹۲.
- باقری، خسرو، هویت علم دینی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۸۲.
- بستان، حسین، گامی به سوی علم دینی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ۱۳۹۰.

- حسنی، حمیدرضا و مهدی علی‌پور، علم دینی (دیدگاه‌ها و ملاحظات)، انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ۱۳۹۰.
- سوزنچی، حسین، معنا، امکان و راهکارهای تحقق علم دینی، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، تهران، ۱۳۸۹.
- مهدی گلشنی، از علم سکولار تا علم دینی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ۱۳۷۷.
- نصر، حسین، نیاز به علم مقدس، ترجمه حسن میانلاری، مؤسسه فرهنگی طه، قم، ۱۳۷۹.



فلسفه علوم انسانی اسلامی

Philosophy of Islamic Human Sciences

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اصلی	پیشنیاز: روش‌شناسی علم دینی

هدف درس:

بررسی چستی علم انسانی اسلامی و روش‌ها و مبانی آن.

رئوس مطالب:

○ چستی علم انسانی: (تعریف و روش‌شناسی علم انسانی، تفاوت علوم انسانی و طبیعی و علمی

بودن علم انسانی)

- مبانی علوم انسانی سکولار: (مبانی‌هستی‌شناختی، معرفت‌شناختی، ارزش‌شناختی)
- مبانی علوم انسانی اسلامی: (مبانی هستی‌شناختی، معرفت‌شناختی، انسان‌شناختی، دین‌شناختی، ارزش‌شناختی و مبانی روش‌شناختی)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- ایمان، محمد تقی و احمد کلاته ساداتی، روش‌شناسی علوم انسانی نزد اندیشمندان مسلمان، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم، ۱۳۹۲.
- جمعی از نویسندگان، مبانی فلسفی علوم انسانی، مجموعه مقالات، ۲ج، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، قم، ۱۳۹۱.
- خسروپناه، عبدالحسین، فلسفه علوم انسانی، مؤسسه حکمت نوین اسلامی، قم، ۱۳۹۲.
- سروش، عبدالکریم، تفرج صنع، انتشارات صراط، تهران، ۱۳۸۸.
- لتیل، دانیل، تبیین علمی در علوم اجتماعی، ترجمه عبدالکریم سروش، صراط، ۱۳۸۸.



دانشکده اهل بیت (ع)

گروه معارف قرآن و اهل‌البیت (ع)

فلسفه دین (با رویکرد اسلامی)

Philosophy of Religion (an Islamic approach)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اصلی	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت مهم‌ترین پرسش‌های فلسفی درباره‌ی مفاهیم و مؤلفه‌های دین.

رئوس مطالب:

- ایمان و عقلانیت
- زبان دین (سخن‌گفتن درباره‌ی خدا)
- مسأله‌ی شرّ
- دین و معنای زندگی
- تصورات مختلف از خدا
- تجربه‌ی دینی
- علم و دین
- شناخت خداوند (براهین اثبات وجود خداوند و صفات او)
- اخلاق و دین
- معجزه
- کثرت‌گرایی دینی
- زندگی پس از مرگ

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- پترسون، مایکل و دیگران، عقل و اعتقاد دینی، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی، طرح نو، تهران، ۱۳۸۹.
- تالیافرو، چارلز، فلسفه دین در قرن بیستم، ترجمه انشاءاللهی، دفتر پژوهش و نشر سهرودی، ۱۳۸۲.
- جمعی از نویسندگان، جستارهایی در کلام جدید، انتشارات سمت، تهران، ۱۳۹۱.
- خسروپناه، عبدالحسین، کلام جدید با رویکرد اسلامی، نشر معارف، قم، ۱۳۹۰.
- دیویس، برایان، درآمدی بر فلسفه دین، ترجمه ملیحه صابری، انتشارات سمت، تهران، ۱۳۹۲.
- گیسلر، نورمن، فلسفه دین، ترجمه حمیدرضا آیت‌اللهی، حکمت، تهران، ۱۳۷۵.
- یوسفیان، حسن، کلام جدید، انتشارات سمت، تهران، ۱۳۹۰.



زبان‌شناسی و فلسفه زبان

Linguistics and Philosophy of language

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس :

آشنایی دانشجویان با مباحث زبان‌شناسی و فلسفه زبان نظیر تئوری‌های صدق، نشانه‌شناسی و... جهت ورود به مباحث زبان دین و دینی.

رئوس مطالب :

- کلیات (مفهوم‌شناسی، موضوع، مسائل، تاریخچه و پیشینه، اهمیت و ضرورت، روش، اهداف و فواید، رویکردهای مختلف)
- معناشناسی و تئوری‌های معنا
- رابطه ذهن، زبان و معنا
- نشانه‌شناسی
- زبان‌شناسی و فلسفه زبان در منطق فهم دین

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع اصلی:

- آلستون، ویلیام پی، فلسفه زبان، ترجمه‌ی احمد ایران‌منش و احمدرضا جلیلی، انتشارات دفتر پژوهش و نشر سهروردی، تهران، ۱۳۸۱.
- آیر، آلفرد، زبان حقیقت و منطق، ترجمه‌ی منوچهر بزرگمهر، انتشارات شفیعی، تهران، ۱۳۸۴.

- جمعی از نویسندگان، عقل و اعتقاد دینی، ترجمه‌ی احمد نراقی و ابراهیم سلطانی، انتشارات طرح نو، تهران، ۱۳۷۷.

- قائمی‌نیا، علی‌رضا، «نشانه‌شناسی و معرفت دینی»، مجله‌ی کتاب نقد، شماره‌ی ۳۳، ص ۱۳۹-۱۵۳، ۱۳۸۳.

- Umberto Eco, ۱۹۹۲, *interpretation and overinterpretation*, Publisher Cambridge University Press.

- Umberto Eco, ۱۹۸۴, *the role of reader*, Publisher Indiana University Press.

-Daniel, chandler, ۲۰۰۷, *semiotics routledge*, Publisher: Routledge; ۲ edition.

-David, lidov, ۱۹۹۹, *Elements of semiotics*, Publisher: Palgrave Macmillan.

-Umberto, Eco, ۱۹۷۸, *A Theiry of semiotics* , Indiana University Press.



زبان‌شناسی متون اسلامی

Linguistics of Islamic texts

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت ویژگی‌های زبانی نصوص اسلامی که عمدتاً از زبان‌شناسی کتاب آسمانی اسلام به دست می‌آید. از جهت معناداری، شناختاری یا غیرشناختاری بودن، نظام مفهومی، تمثیلی، رمزی، ظاهری، حقیقت یا مجاز بودن و بررسی گمانه‌های مختلف در این زمینه و دلایل نقص ابهام‌های مربوط به آن‌ها.

رئوس مطالب:

- زبان‌شناسی متون اسلامی
- زبان‌شناسی قرآن
- زبان‌شناسی سوالات قرآنی
- زبان‌شناسی جمله‌ی و گزاره‌های قرآنی
- گمانه‌های نامعرفت آموز (دیدگاه ویگنشتاین، زبان اسطوره، ناسوتی انگاری وحی، زبان ابراز احساسات)
- معرفت آموزی گزاره‌های دینی (دلایل برون متنی، دلایل درون متنی، معرفت آموزی و ارزش صدق گزاره‌های دینی، معرفت آموزی قرآن و سنت و رویکرد زبانی آستین)
- قرآن و انگاره‌های معرفت آموز
- اختصاصات زبان قرآن (زبان تألیفی، چند کارکردگونی زبان قرآن، کنش‌های گفتاری گزاره‌های قرآنی، معرفت‌آموزی گزاره‌های قرآنی، انسجام و پیوستگی)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

منابع:

- استیور، دان، فلسفه زبان دینی، ابوالفضل ساجدی، انتشارات ادیان، قم، ۱۳۸۴.
- رمضان، علی تبار جانی، مبانی کلام فهم دین، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۹۰.
- ساجدی، ابوالفضل، زبان دین و قرآن، انتشارات مؤسسه‌ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، قم، ۱۳۸۵.
- سعیدی روشن، محمد باقر، تحلیل زبان قرآن و روش فهم آن، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۳.
- صادقی، هادی، درآمدی بر کلام جدید، انتشارات کتاب طه، قم، ۱۳۹۱.
- علی زمانی، امیرعباس، زبان دین، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، قم، ۱۳۷۴.
- علی زمانی، امیرعباس، سخن گفتن از خدا، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۷.



زبان عربی (بر اساس متون علم اخلاق)

Arabic (based on texts Ethics)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت دانشجویان با متون و منابع عربی در حوزه‌ی علم اخلاق.

رئوس مطالب:

- قرائت صحیح و روان عبارتها
- بررسی انواع جمله از نظر ساختار (جمله فعلیه و اسمیه، فعل، فاعل، نائب فاعل، مفعول، مبتدا و خبر)
- معانی حروف
- انواع قید: مفعول فیه، مفعول مطلق، حال، مستثنی

روش ارزیابی:

ارزندیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

منابع:

- مسکویه، احمد بن محمد رازی، تهذیب الأخلاق و تطهیر الأعراق، بیروت، ۱۴۰۴.
- فیض کاشانی، محسن، المحججه البیضاء فی تهذیب الأحياء، مؤسسه فرهنگی تبیان، قم، ۱۳۸۷.
- شیخ صدوق، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، اخلاق، ۱۳۸۷.
- محمدی‌شهری، محمد، میزان الحکمه، دارالحديث، تهران، ۱۳۸۵.



دانشکده اهل بیت (ع)

گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

مطالعات تطبیقی منطق فهم دین در جهان اسلام و جهان مسیحیت و غرب

Comparative Studies to Understand The Logic of Religion In The Muslim World and The Christian World and The West

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت منطق فهم دین در جهان اسلام و جهان مسیحیت و مقایسه‌ی آن دو از لحاظ امکان فهم، شرایط، شیوه‌ها، ابزار، ملاک و منابع فهم دین.

رئوس مطالب:

- منطق فهم دین در مسیحیت و غرب: (روش فهم دین در مسیحیت و غرب، منطق فهم دین در قرون وسطی، منطق عقل‌گرایی در فهم دین، رویکرد ظاهرگرایی، تأویلی، ایمان‌گرایی و هرمنوتیکی در فهم و تفسیر دین)
- منطق فهم دین در اسلام و مقایسه آن با مسیحیت: (تفاوت قرآن و عهدین در رویکردهای عمده‌ی تفسیری، نقد نگرش‌های ظاهرگرا، تأویلی و ایمان‌گرا، خاستگاه‌های تأویلی و ایمان‌گرا در غرب)
 - نقش عقل در فهم دین در اسلام و مسیحیت
 - جایگاه سنت معصوم (ع) در فهم دین
 - تفاوت وحی و تجربه‌ی دینی (از نظر ارزش معرفت‌شناختی، صدق، قداست، اعتبار و حجیت)
 - نقد و بررسی رویکردهای هرمنوتیکی (هایدگر، گادامر، ریکور)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- آشتیانی، جلال الدین، تحقیق در دین مسیحیت، انتشارات نگارش، تهران، ۱۳۸۹.
- آشتیانی، جلال الدین، تحقیق در دین یهود، انتشارات نگارش، تهران، ۱۳۸۳.
- زیبایی نژاد، درآمدی بر تاریخ و کلام مسیحیت، انتشارات اشراق، تهران، ۱۳۷۵.
- ساجدی، ابوالفضل، تاریخچه مکاتب تفسیری و هرمنوتیکی کتاب مقدس، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۵.
- غروبه، لويس، فلسفه الفکرالدينی بين الاسلام و المسيحيه، دارالعلم، بيروت، ۱۹۶۷م.
- کیویپیت، دان، دریای ایمان، انتشارات طرح نوف تهران، ۱۳۸۹.
- واعظی، احمد، درآمدی بر هرمنوتیک، انتشارات مؤسسه‌ی فرهنگی دانش و اندیشه‌ی معاصر، تهران، ۱۳۸۰.
- هاکس، جیمز، قاموس کتاب مقدس، انتشارات اساطیر، تهران، ۱۳۷۷.



روش شناسی عرفان نظری

Methodology of Theoretical Mysticism

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت دانش‌پژوه با عرفان نظری و روش‌های آن به منظور بهره‌گیری در منطق فهم دین در گرایش‌های مختلف دین‌پژوهی.

رئوس مطالب:

- درآمد: (هویت و مسائل عرفان نظری، رابطه عرفان با اخلاق و فلسفه)
- تنوع روش‌شناختی در مطالعات عرفان نظری
 - عرفان تطبیقی (عرفان شیعی و صوفیانه - عرفان اسلامی و سکولار)
- روش درون‌دینی: (استخراج آیات و روایات عرفانی، شناسایی فرازهای عرفانی ادعیه، آسیب‌های روش درون‌دینی)
- روش برون‌دینی: (ملاک درون‌دینی و برون‌دینی بودن روش، ویژگیها و آسیب‌های روش برون‌دینی)
- روش‌های ترکیبی (روش‌های مشترک فلسفه، کلام و عرفان)
 - روش‌های کارکردگرایانه در عرفان نظری
 - تئوری‌های تجربه‌ی دینی
 - نظریه‌های عرف‌پسند
- نظریه‌های زبانی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- امام خمینی، مصباح الهدایه الی الخلافه و ولایه، (منبع درسی)، انتشارات مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره)، تهران، ۱۳۷۶.
- آشتیانی، جلال الدین، شرح مقدمه قیصری بر فصوص الحکم، سید انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۰.
- آملی، حیدر، نقد النصوص، سید انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۷۰.
- جوادی آملی، تمهید القواعد ابن ترکه، (عین نضاح)، انتشارات إسرائ، قم، ۱۳۸۷.



فلسفه و نظام اخلاق اسلامی

Philosophy and System of Islamic Ethics

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی مباحث فلسفه اخلاق و همچنین آشنایی با نظام‌های مختلف اخلاقی با تاکید بر روش‌شناسی اخلاق در مکاتب مختلف.

رئوس مطالب:

- بیان دیدگاه‌ها: (دیدگاه تبیین، اتحاد، نقد و بررسی آن و مورد قبول اسلام و ادله‌ی آن)
- واقع‌گرایی اخلاقی و روش آن: (واقع‌گرایی در مفاهیم و گزاره‌های اخلاقی، ربط بایدها به هستها، نقد دیدگاه‌ها و دیدگاه اسلام)
- معیار ارزش اخلاقی
- دیدگاه‌ها: (دیدگاه نتیجه‌گرا، وظیفه‌گرا و نقد و بررسی آن‌ها و دیدگاه اسلام در معیار ارزش)
- نسبیت و اطلاق در اخلاق: (ادله‌ی نسبیت‌گرایان، پیامدهای نسبیت‌گرایی، مطلق‌گرایی کانت و دیدگاه صحیح و ادله)
- مسئولیت اخلاقی: (انواع، شرایط و قلمرو مسئولیت)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع اصلی:

- ادواردز، پل، فلسفه اخلاق، انتشارات تبیان، تهران، ۱۳۷۸.
- طباطبایی، اصول فلسفه و روش رئالیسم، انتشارات صدرا، تهران، ۱۳۶۸.
- فرانکنا، ویلیام، فلسفه اخلاق، ترجمه هادی صادقی، انتشارات طه، قم، ۱۳۷۶.
- مرتضی، مطهری، فلسفه اخلاق، انتشارات صدرا، تهران، ۱۳۷۵.
- مصباح یزدی، اخلاق در قرآن، انتشارات مؤسسه‌ی آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۹۱.
- مصباح یزدی، مکاتب اخلاقی، انتشارات مؤسسه‌ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۸۴.



مبانی روش شناسی اخلاق اسلامی

Principles of Methodology of Islamic Ethical

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت و بررسی مبانی و اصول حاکم در روش شناسی اخلاق اسلامی و برآیند و برون داد مبانی در اخلاق و روش-شناسی آن.

رئوس مطالب:

- مبانی روش شناسی اخلاق
 - مبانی روش نقلی در اخلاق اسلامی: (فهم پذیری قرآن و روایات، روشمندی فهم قرآن و روایات)
 - مبانی روش عقلی در اخلاق اسلامی: (عقل به مثابه منبع و ابزار کشف فهم گزاره های اخلاقی، معیارهای فعل اخلاقی، اطلاق و نسبیت، ماهیت و گزاره های اخلاقی)
 - مبانی روش عرفانی در اخلاق: (روشمندی فهم و کشف گزاره های اخلاقی در عرفان و نقش کشف و شهود در اخلاق)
 - مبانی روش ترکیبی در اخلاق: (عقلانیت، معناداری، واقع گرایی و فطری بودن گزاره های اخلاقی)
 - سایر مبانی روش شناسی اخلاق اسلامی: روشمندی اخلاق اسلامی، پویایی و کارآمدی اخلاق اسلامی و اخلاق دینی)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- آذربایجانی، مسعود و احمد دیلمی، اخلاق اسلامی، انتشارات دفتر نشر معارف، قم، ۱۳۹۱.
- جوادی آملی، مبادی و مراحل اخلاق در قرآن (ج ۱۰ و ۱۱)، انتشارات اسراء، قم، ۱۳۷۸
- دیلمی، احمد، دانش‌نامه امام علی(ع)، مقاله مبانی و نظام اخلاق، ج ۴، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۳.
- رجبی، محمود، انسان شناسی، انتشارات مؤسسه‌ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، قم، ۱۳۹۰.
- فرانکنا، ویلیام، فلسفه اخلاق، ترجمه هادی صادقی، انتشارات طه، قم، ۱۳۷۶.
- کلینی، اصول کافی، انتشارات کتابفروشی علمیه اسلامی، تهران، ۱۳۶۹
- مصباح یزدی، اخلاق در قرآن(۳جلدی)، دوره‌ی سه جلدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، قم، ۱۳۸۴.
- مصباح یزدی، خودشناسی برای خود سازی، انتشارات مؤسسه‌ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، قم، ۱۳۸۲.
- مصباح یزدی، نظریه حقوقی اسلام، انتشارات مؤسسه‌ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، قم، ۱۳۸۸.
- مطهری، فلسفه اخلاق، انتشارات صدرا، تهران، ۱۳۷۵.
- مکارم شیرازی، اخلاق در قرآن، مرکز انتشارات مؤسسه‌ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، قم، ۱۳۸۳.



دانشکده اهل بیت (ع)

گروه معارف قرآن و اهل‌البیت (ع)

روش‌شناسی تفسیر قرآن

Methodology of Quranic Commentary

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی روش‌های فهم و تفسیر قرآن کریم با تکیه بر آیات اخلاقی.

رئوس مطالب:

- ضرورت شناخت و تفسیر قرآن کریم
- جایگاه علم تفسیر و سیر تحولات در تفسیر قرآن کریم
- تفسیر و تأویل، تفسیر به رأی
- علم هرمنوتیک و تفسیر قرآن کریم
- مبانی و روش‌های تفسیری (تفسیر عقلی و اجتهادی، تفسیر قرآن به قرآن و...)
- قواعد و منابع تفسیر قرآن کریم
- آشنایی با منطق فهم آیات اخلاقی در تفسیرالمیزان

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- رجبی، محمود و همکاران، روش‌شناسی تفسیر قرآن، انتشارات حوزه و دانشگاه و سازمان سمت، تهران، ۱۳۷۹.
- عمید زنجانی، عباسعلی، مبانی و روش‌های تفسیر قرآن کریم، سازمان چاپ و انتشارات تهران، ۱۳۶۶.
- فلاح‌پور، مجید، مبانی و اصول و روش تفسیری ملاصدرا، انتشارات حکمت، تهران، ۱۳۸۹.
- نجارزادگان، فتح‌الله، رهیافتی به مکاتب تفسیری، انتشارات دانشکده اصول‌الدین، قم، ۱۳۸۷.
- نصیری، علی، مکتب تفسیری صدرالمتألهین، انتشارات بنیاد حکمت اسلامی صدرا، تهران، ۱۳۷۹.



تفکر نقدی

Critical Thinking

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی انواع مغالطاتی که در کتاب‌های سنتی منطقی و کتاب‌هایی که تحت عنوان تفکر نقدی و منطق کاربردی مطرح می‌شود به منظور پرهیز از آن‌ها در استدلال و دفاع از معارف دینی.

رئوس مطالب:

- چستی تفکر نقدی
- کلیات: (تعریف منطق، منطق کاربردی، مسائل منطق، اقسام حجت، قیاس و مبادی آن، صناعات خمس و جایگاه برهان)
- مغالطات: (تعریف، موضوع، فایده، اجزاء، مواد و مبانی مغالطه)
- دسته‌بندی انواع مغالطات: (تبیین‌های مغالطی، ادعای بدون استدلال، مغالطات مقام نقد، دفاع و استدلال)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع اصلی:

- خرمشاهی، سیر بی سلوک (مقالات کژتابی‌های زبان)، انتشارات ناهید، تهران، ۱۳۷۶.
- خندان، علی اصغر، مغالطات، انتشارات بوستان کتاب، قم، ۱۳۹۲.
- خوانساری، منطق صوری، انتشارات آگاه، تهران، ۱۳۸۶.
- Arnauld, Antoine and Pierre Nicole, *Logic or the Art of Thinking*, Jill Vance Buroker, trans., Cambridge: Cambridge University Press, (abbreviated as B), ۱۹۹۶.
- Walton Douglas A pragmatic theory of fallacy A Pragmatic Theory of Fallacy, Tuscaloosa, University of Alabama Press, ۱۹۹۵.



معرفت‌شناسی

Epistemology

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی مباحث معرفت‌شناسی نظیر امکان شناخت و معرفت، ارزش معرفت و دیدگاه‌های مختلف در این زمینه.

رئوس مطالب:

- کلیات مباحث معرفت‌شناسی: (تعریف معرفت‌شناسی، موضوع، ضرورت و جایگاه، غایت، روش‌شناسی، فایده و نسبت آن با دانش‌های مرتبط)
- سیر تاریخی معرفت‌شناسی در غرب و فلسفه اسلامی
- عناوین اصلی معرفت‌شناسی: (تعریف معرفت حقیقی و امکان آن، علم، یقین، ظن، شک و انواع آن - ها، شکاکیت و نقد آن)
- انواع علوم حضوری و حصولی و مسأله مطابقت
- ارزش شناخت در غرب و اسلام

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع اصلی:

- ابن سینا، برهان شفاء، المؤسسة الجامعیه للدراسات الاسلامیه، قم.
- جعفری، محمد تقی، شناخت از دیدگاه علمی و از دیدگاه قرآن، انتشارات دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران، ۱۳۶۰.
- جوادی آملی، معرفت‌شناسی در قرآن، انتشارات إسرائ، قم، ۱۳۹۰.

- خندان، علی اصغر، ادراکات فطری، انتشارات کتاب طه، قم، ۱۳۸۳.
- زیدان، محمود، نظریه المعرفة بین مفکر الاسلام و فلاسفه العرب المعاصرین، دارالنهضة، بیروت، ۱۹۸۹م.
- سبحانی، نظریه المعرفة، انتشارات امام صادق (ع)، قم، ۱۳۸۳.
- عادل، حداد، نظریه معرفت در فلسفه کانت، انتشارات فکر روز، تهران، ۱۳۷۸.
- مصباح یزدی، آموزش فلسفه، انتشارات مؤسسه‌ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۹۱.
- مطهری، مسأله شناخت، انتشارات صدرا، تهران، ۱۳۷۱.
- معلمی، حسن، پیشینه و پیرنگ معرفت‌شناسی اسلامی، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۶.
- هاملین، دیوید، تاریخ معرفت‌شناسی، ترجمه شاپور اعتماد، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ۱۳۷۴.



دانشکده اهل بیت (ع)

گروه معارف قرآن و اهل البیت (ع)

منطق برهان

Logic (Argument Figure)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت دقیق مباحث حد و برهان و بررسی استدلال‌های مختلف و توانایی بکارگیری آن در مباحث.

رئوس مطالب:

- برهان: (تعریف برهان و علوم برهانی، مبادی برهان، اقسام برهان، شرایط مقدمات برهان)
- منطق در متون دینی
- علائم دال بر استدلال در متون دینی
- مواد استدلال در قرآن
- وجود منطق‌های رقیب در قرآن و نقد و بررسی آن
- آداب مناظره در کتاب و سنت

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع اصلی:

- ابن سینا، الشفاء فی المنطق، ج ۳، انتشارات کتابخانه‌ی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، قم، ۱۴۰۴.ق.
- طوسی، محمد بن محمد، اساس الاقتباس، تصحیح مدرس رضوی، انتشارات مؤسسه‌ی انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، تهران، ۱۳۷۶.
- قوام صفری، ترجمه برهان شفاء، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه‌ی اسلامی، تهران، ۱۳۹۱.
- مظفر، المنطق، انتشارات جلال‌الدین، قم، ۱۳۸۶.



روش تحقیق در مطالعات دینی

Methodology and Research Methods of Religious Studies

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت روش‌شناسی و روش تحقیق در حوزه‌ی دین و اخلاق به منظور بهره‌گیری در تحقیق و پژوهش‌های مرتبط.

رئوس مطالب:

- انواع پژوهش (پژوهش تجربی، عقلی، عرفانی، تاریخی و دینی)
 - گستره‌ی پژوهش‌های دینی و انواع آن
- گستره‌های دین پژوهی سنتی: پژوهش در حوزه‌ی اعتقادات، احکام و اخلاقیات.
- گستره‌های دین پژوهی جدید: پژوهش در روانشناسی دین، جامعه‌شناسی دین، تاریخ ادیان و فلسفه‌ی دین.
- مراحل اجرای پژوهش‌های دینی:
- روش‌ها و روی‌آوردهای مختلف در دین‌پژوهشی: (درون‌دینی، برون‌دینی و میان‌دینی)
- گستره‌های اخلاق‌پژوهی: (اخلاق توصیفی، هنجاری، اخلاق کاربردی و فرااخلاق)
- مأخذشناسی میراث اخلاقی مسلمانان و معرفی کتب معتبر در زمینه‌ی اخلاق اسلامی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع اصلی:

- اینتایر، مک، تاریخ فلسفه اخلاق، ترجمه انشالله رحمتی، انتشارات حکمت، تهران، ۱۳۷۹.
- جمعی از نویسندگان، روش‌های تحقیق در اخلاق اسلامی، سلسله نشست‌های علمی- پژوهشی، ج ۱، اخلاق و تربیت.
- فرامرز قراملکی، احد، اصول و فنون پژوهش در گستره‌دین پژوهی، انتشارات مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، قم، ۱۳۸۶.
- فرامرز قراملکی، احد، روش‌شناسی مطالعات دینی، انتشارات دانشگاه علوم اسلامی رضوی، مشهد، ۱۳۸۸.
- گنسلر، هری، درآمدی بر فلسفه اخلاق معاصر، ترجمه مهدی اخوان، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۹۰.
- نادری، عزت‌الله و مریم سیف نراقی، روش‌های تحقیق و چگونگی ارزشیابی آن در علوم اسلامی، انتشارات ارسباران، تهران، ۱۳۹۲.
- نکونام، جعفر، روش تحقیق کتابخانه‌ای با تأکید بر علوم اسلامی ویژه‌ی پژوهش‌نامه نویسی دوره‌های تحصیلات تکمیلی، انتشارات اشراق، قم، ۱۳۸۰.
- هولر، مبنای، فلسفه اخلاق، ترجمه مسعود علیا، نشر ققنوس، تهران، ۱۳۹۰.



تاریخ علم (با رویکرد اسلامی)

History of Science (an Islamic Approach)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

بررسی سیر تطوّر علم در جهان و نقش مسلمانان در آن.

رئوس مطالب:

- سرچشمه‌های علم: (علم اولیه، مصر، بین‌النهرین)
- وضع فرهنگی جزیره‌العرب مقارن ظهور اسلام
- ظهور اسلام و آثار آن در تحول فرهنگی اعراب
- مراکز علمی جهان مقارن ظهور اسلام
- نقل و ترجمه علوم از زبان‌های یونانی، سریانی، پهلوی و هندی به عربی و بیان سهم هر یک از آنها.
- ریاضیات در دوره‌ی اسلامی
- هیأت و نجوم در دوره‌ی اسلامی
- طب و داروشناسی در دوره‌ی اسلامی
- از نوزایی (رنسانس) تا انقلاب علمی
- سده هفدهم و هجدهم (سده‌ی ۱۱، ۱۲ هجری)
- علم در سده‌ی نوزدهم (سده ۱۳ هجری).
- علم در سده‌ی بیستم (سده ۱۴ هجری)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع:

- برتال، جان، علم در تاریخ، ترجمه‌ی جمعی از مترجمان، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۵.
- دامپی، یر، تاریخ علم، ترجمه عبدالحسین آذرنگ، تهران، سمت، ۱۳۷۱.

- رنان، کالین، تاریخ علم کمبریج: ترجمه حسن افشار، تهران، نشر مرکز، ۱۳۶۶.
- روسو، پی‌یر، تاریخ علوم، ترجمه حسن صفاری، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۸.
- زرین کوب، عبدالحسین، کارنامه‌ی اسلام، تهران، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۴۸.
- صفا، ذبیح‌الله، تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۶.
- فرشاد، مهدی، تاریخ علم در ایران، تهران، مؤسسه‌ی انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۵.
- نصر، حسن، علم در اسلام، به اهتمام احمد آرام، تهران، سروش، ۱۳۶۶.
- نصر، حسن، علم و تمدن در اسلام، ترجمه‌ی احمد آرام، تهران، نشر اندیشه، ۱۳۵۰.
- هال، لویس، تاریخ و فلسفه‌ی علم، ترجمه عبدالحسین آذرنگ، تهران، سروش، ۱۳۶۳.



فلسفه فقه

Philosophy Of Jurisprudence

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

شناخت دقیق مباحث فلسفه‌ی فقه نظیر ماهیت‌شناسی حکم و موضوع، منابع استنباط، روش‌شناسی اجتهاد و

رئوس مطالب:

- مسائل فلسفه‌ی فقه: (ماهیت‌شناسی حکم، تبعیت احکام از مصالح و مفسدات موجود و منابع استنباط و منابع‌واره‌ها، گستره‌ی فقه، شریعت و اجتهاد و ربط ثابت به متغیر)
 - روش‌شناسی اجتهاد
 - مبانی فقه: (مبانی مبدأشناسی، مبانی انسان‌شناختی، مبانی معرفت‌شناختی، مبانی دین‌شناختی و مبانی معلق‌شناختی)
 - حکم‌شناسی: (ماهیت‌شناسی حکم فقهی، فرآیند تشریح، اقسام و تقسیمات حکم، انواع تقابل میان احکام، تفاوت قضایای فقهی با قضایای اخلاقی)
 - موضوع‌شناسی: (متعلق اوامر و نواهی، انواع موضوع و تبدل احکام)
 - قلمرو و هندسه‌ی فقه: (حیطه و حوزه‌های فقه، خلوص و عدم خلوص از حکم و ساختار محتوایی فقه و طبقه‌بندی آن)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع اصلی:

- خراسانی، کفایه الاصول ، انتشارات مؤسسه‌ی آل‌البیت علیهم السلام لإحياء التراث، قم، ۱۴۱۷ه.ق.
- علیدوست، ابو القاسم، فقه و عرف ، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۸.
- علیدوست، ابو القاسم، فقه و عقل، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، تهران، ۱۳۸۲.
- عنایه الاصول فی شرح کفایه الاصول، انتشارات فیروزآبادی، قم، ۱۳۸۷.
- مظفر، اصول فقه، انتشارات دارالفکر، قم، ۱۳۸۸.
- مهریزی، مهدی، فقه پژوهی، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۸۲.



دانشکده اهل بیت (ع)

گروه معارف قرآن و اهل‌البیت (ع)

فلسفه و روش‌شناسی علوم اجتماعی (با رویکرد اسلامی)

Philosophy and Methodology of Social Sciences (an Islamic approach)

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اصلی	پیش‌نیاز: ندارد

هدف درس:

- شناخت اصول و مبانی فرهنگی نظریه‌های علوم اجتماعی، شناخت شیوه‌های تولید نظریه‌ها و تأثیر تفکر اسلامی و فلسفه‌ی اسلامی بر علم اجتماعی.

رئوس مطالب:

- کلیات: تعریف روش‌شناسی
- سطوح مختلف روش‌شناسی، کاربردی و بنیادین.
- تقسیم روش‌شناسی‌ها در علوم اجتماعی (کمی و کیفی)
- انواع روش‌شناسی: (روش‌شناسی تجربه‌گرایانه، پوزیتیویستی، طبیعت‌گرایانه، ابطال‌گرایانه، پدیدارشناسی)
- رئالیسم انتقادی
- رئالیسم صدرایی
- روش‌شناسی مطالعات دینی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	+

منابع:

- ذکاوتی قراگوزلو، علی، روش‌شناسی علوم انسانی از بیکن تا وینچ، فصلنامه فلسفه، تهران، ۱۳۷۸.
- راین، آلن، فلسفه علوم اجتماعی، ترجمه عبدالکریم سروش، صراط، تهران، ۱۳۶۷.
- شرت، ایوان، فلسفه علوم اجتماعی قاره‌ای، ترجمه هادی جلیلی، نشر نی تهران، ۱۳۹۲.
- لیتل، دانیل، تبیین در علوم اجتماعی، ترجمه عبدالکریم سروش، صراط، تهران، ۱۳۷۳.
- وبر، ماکس، روش‌شناسی علوم اجتماعی، ترجمه حمید چاوشیان، نشر مرکز، تهران، ۱۳۹۲.



روش‌شناسی تطبیقی اجتهاد

Methodology of Comparative jurisprudence

تعداد واحد نظری: ۲	تعداد واحد عملی:
نوع درس: اختیاری	پیشنیاز: ندارد

هدف درس:

آشنا شدن دانشجویان با متدها و روش‌های مختلف استنباط، مزایا و نواقص هر یک و انتخاب روش اصلح.

رئوس مطالب:

• کلیات:

- مفهوم‌شناسی (اجتهاد، روش‌شناسی، شریعت و فقه)
- اهمیت روش‌شناسی و تأثیر بکارگیری هر یک از متدها بر اجتهاد و محصول آن
- انسداد و انفتاح باب اجتهاد و آثار هر یک
- موضوع روش‌شناسی تطبیقی باب اجتهاد
- تعیین در منابع و توسیع در کاربرد اصول عملیه و عکس آن (به ترتیب فقاہت امامیه و غیر امامیه)
- مسلک اصولی‌ها و اخباری‌ها
- مسلک تجمیع‌ظنون و افتا بر اساس آن و مسلک مدرسه‌ای و صغریایی و
- مسلک فقه المقاصد و فقه نص بسند
- مسلک قاعده‌گرا (اصطیاد قاعده از چند نص وارد در موارد جزئی) و مسلک جزئی‌نگر

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
+	+	+	-

منابع اصلی:

- جناتی، محمد ابراهیم، روش‌های کلی استنباط در فقه از منظر فقهای اسلامی، پژوهشکده فرهنگ و معارف اسلامی، تهران، ۱۳۸۰.

- حرّاعملی، محمد بن حسن، الفوائد الطوسیه، تصحیح مهدی لاجوردی حسینی و محمد درودی، قم، ۱۴۰۳.
- حکیم، سید منذر، مراحل تطور الاجتهاد فی فقه الامامی، چاپ اول، مؤسسه فرهنگی تبیان، قم، ۱۳۸۷.
- سروش، عبدالکریم، اندر باب اجتهاد، درباره کارآمدی فقه اسلامی در دنیای امروز، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۲.
- شرف الدین، عبدالحسین، اجتهاد در مقابل نص، ترجمه علی دوانی، چاپ نهم، انتشارات اسلامی، قم، ۱۳۷۵.
- وحید بهبهانی، محمد باقر، مصابیح الظلام (مقدمه)، انتشارات علامه مجدد وحید بهبهانی، قم، ۱۳۸۲.

جدول مقایسه برنامه جدید و قدیم

منطق فهم دین

عنوان قبلی دروس	عنوان جدید دروس	توضیحات (نوع تغییرات)	نام استادی یا اساتید تدوین کننده هر درس	مرتبه علمی	تخصص	امضاء استاد / استادان
معرفت‌شناسی دینی و فلسفه معرفت	معرفت‌شناسی دینی	اصلاح و تغییر	دکتر ابراهیم رضایی	استادیار	فلسفه غرب	
کلیات منطق فهم دین (آشنایی با منطق فهم دین و دانش‌های مرتبط)	کلیات منطق فهم دین	اصلاح و تغییر	دکتر ابراهیم رضایی	استادیار	فلسفه غرب	
روش‌شناسی فهم دین	روش‌شناسی فهم دین	بدون تغییر	دکتر محمدصالح طیبنیا	استادیار	فلسفه و حکمت	
روش‌شناسی تطبیقی علم کلام اسلامی	روش‌شناسی تطبیقی علم کلام اسلامی	بدون تغییر	دکتر علی تقوی	استادیار	کلام اسلامی	
روش‌شناسی فلسفه اسلامی (با تکیه بر الهیات بالمعنی الاخص)	روش‌شناسی فلسفه اسلامی	تغییر و اصلاح	دکتر محمدصالح طیبنیا	استادیار	فلسفه و حکمت	
فلسفه و نظام اخلاق اسلامی	فلسفه و نظام اخلاق اسلامی	بدون تغییر	دکتر امیر حسین بانکی‌پور	استادیار	فلسفه غرب	
_____	فلسفه علم	جدید	دکتر احمد عبادی	استادیار	فلسفه	
_____	روش‌شناسی علم دینی	جدید	دکتر احمد عبادی	استادیار	فلسفه	
_____	فلسفه علوم انسانی اسلامی	جدید	دکتر احمد عبادی	استادیار	فلسفه	
_____	فلسفه دین	جدید	دکتر احمد عبادی	استادیار	فلسفه	
زبان‌شناسی متون اسلامی	زبان‌شناسی متون اسلامی	بدون تغییر	دکتر احمد عبادی	استادیار	فلسفه	
زبان عربی (بر اساس متون علم اخلاق)	زبان عربی (بر اساس متون علم اخلاق)	جدید	دکتر صحبت‌الله حسنوند	استادیار	زبان و ادبیات عرب	

	کلام اسلامی	استادیار	دکتر علی تقوی	بدون تغییر	مطالعات تطبیقی منطق فهم دین در جهان اسلام و جهان مسیحیت و غرب	مطالعات تطبیقی منطق فهم دین در جهان اسلام و جهان مسیحیت و غرب
	فلسفه غرب	استادیار	دکتر ابراهیم رضایی	بدون تغییر	روش شناسی عرفان نظری	روش شناسی عرفان نظری
۹۴, ۷, ۲۹	فلسفه	استادیار	دکتر احمد عبادی	بدون تغییر	روش شناسی دین پژوهی	روش شناسی دین پژوهی
	فلسفه غرب	استادیار	دکتر امیر حسین بانکی پور	بدون تغییر	مبانی روش شناسی اخلاق اسلامی	مبانی روش شناسی مطلوب اخلاق اسلامی
	فلسفه اسلامی	دانشیار	دکتر محمد بیدهدنی	جدید	روش شناسی تفسیر قرآن	_____
۹۴, ۷, ۲۹	فلسفه	استادیار	دکتر احمد عبادی	بدون تغییر	تفکر نقدی	تفکر نقدی
۹۴, ۷, ۲۹	فلسفه	استادیار	دکتر احمد عبادی	بدون تغییر	معرفت شناسی	معرفت شناسی
۹۴, ۷, ۲۹	فلسفه	استادیار	دکتر احمد عبادی	بدون تغییر	منطق برهان	منطق برهان
	فلسفه و حکمت	استادیار	دکتر محمد صالح طیپنیا	بدون تغییر	روش تحقیق در مطالعات دینی	روش تحقیق در مطالعات دینی
	فلسفه	استادیار	دکتر احمد عبادی	جدید	تاریخ علم	تاریخ علم
	کلام اسلامی	استادیار	دکتر علی تقوی	جابجایی به اختیاری	فلسفه فقه	فلسفه فقه
	کلام اسلامی	استادیار	دکتر علی تقوی	جابجایی به اختیاری	علم اصول	علم اصول (امارات، تعادل و تراجیح، اصول عملیه)
۹۴, ۷, ۲۹	فلسفه	استادیار	دکتر احمد عبادی	جدید	فلسفه و روش شناسی علوم اجتماعی	_____
۹۴, ۷, ۲۹	فلسفه و کلام اسلامی	استادیار	دکتر احمد عبادی	بدون تغییر	زبان شناسی و فلسفه زبان	زبان شناسی و فلسفه زبان
	کلام اسلامی	استادیار	دکتر علی تقوی	بدون تغییر	روش شناسی تطبیقی اجتهاد	روش شناسی تطبیقی اجتهاد